

на 4-ия день дошли въ земитѣ на лингонитѣ¹⁾. Цезарь не можалъ веднага да ги прѣслѣдва, понеже, както самъ казва, три дни билъ задържанъ на мѣстото на сражението заетъ съ раненитѣ и погрѣбението на убититѣ войници отъ армията му — доказателство, че побѣдата не била спешена лесно и му струвала доста скъпо²⁾. Но веднага слѣдъ сражението той испратилъ на лингонитѣ заповѣдъ да не даватъ на хелветитѣ никаква помощъ, нито въ пари, нито въ храна, нито въ каквото и да било то, като ги заплашвалъ, че въ противенъ случай ще постъпи съ тѣхъ също, както съ хелветитѣ. А слѣдъ три дни тръгналъ съ цѣлата си армия съ усиленіи прѣходи слѣдъ хелветитѣ. Лингонитѣ го послушали — и хелветитѣ, доведени отъ гладъ до крайностъ, испратили до Цезаря пратеници да изявятъ покорностъ и да молятъ за миръ. Цезарь имъ поискалъ заложници и да прѣдадъжъ оръжжието на избѣгалитѣ при тѣхъ роби. До като това се извършвало, настъпила нощта и 6.000 урбигеняни³⁾, като се измъкнали тайно отъ лагера, тръгнали къмъ Рейнъ и Германия. Като се научилъ за това, Цезарь веднага испратилъ запо-

вѣдъ до жителитѣ на тѣзи земи, прѣзъ които урбигенянитѣ трѣбовало да минатъ, да ги задържатъ и да му ги доведъжъ. И такава било нравственото влияние отъ побѣдата му надъ хелветитѣ, че тѣзи заповѣдъ била точно изпълнена. Съ урбигенянитѣ се постъпило — казва Цезарь — *като съ врагове*, което значи, че тѣ били наказани съ смъртъ — жестокостъ, недостойна за Цезаря! За това пъкъ, по отношение на другитѣ хелвети, той показалъ голѣмо великодушие и много мъдра политика: слѣдъ като дали заложници, оръжжието и бѣглецитѣ, той ги помилвалъ и имъ заповѣдалъ да се върнатъ въ Хелвеция и да въстановятъ изгоренитѣ отъ тѣхъ градове и села, при което заповѣдалъ на аллоброгитѣ да ги снабдятъ до Хелвеция съ храна⁴⁾; а храбритѣ бои заселилъ, по молбата на едуритѣ, въ земитѣ на тѣзи послѣднитѣ.

Такъвъ билъ 1-ия походъ на Цезаря въ Галлия — походъ, който, като се сѣди по многобройността и приготовленията на хелветитѣ, не би ималъ, може би, такъвъ бързъ и сполучливъ исходъ за римлянитѣ, ако хелветитѣ, при всичката си храбростъ, не бѣха толкова невѣжественни, ако дѣйствуважъ съ по голѣма бързина и рѣшителностъ, ако между тѣхъ имаше по голѣмо съгласие, единство и воененъ рѣдъ, и главно — ако противъ тѣхъ не стоеше такъвъ

¹⁾ Часть отъ Бургония и по голѣмата часть отъ Шампаниа; — главния градъ на лингонитѣ билъ Андамагунъ на р. Матрона (днесъ Лангръ, на р. Марна).

²⁾ Распорѣжданията на Цезаря за боя и въ началото и края на боя били прѣвѣсходни; но послѣ първото отбѣзване на хелветитѣ той направилъ, по мѣнито на Turpin de Crissé, двѣ погрѣшки: 1) съ оставането 2-та легиона и спомогателнитѣ войски безъ всѣкаква полза отзадъ на върха на планината, — и 2) като се увлякълъ въ прѣслѣдванието на хелветитѣ отъ планина въ планина, не обезпечилъ дѣсна флангъ и тила си, билъ заобиколенъ, заловенъ и се изложилъ на зай голѣма опасностъ да бѣде разбитъ.

³⁾ Едни прѣдполагатъ, че урбигенянитѣ обитавали около града Урбъ (днесъ Орбъ, въ ваадскія кантоъ), а други около Бергъ, по сѣщинскитѣ имъ жилища не сж точно известни.

⁴⁾ Цезарь казва, че въ стана на хелветитѣ, слѣдъ сражението при Вибракта, били намѣрени написани съ *гръцки букви имени стисци* на всички хелвети, които излѣзли отъ Хелвеция, и че по тѣзи списци тѣ били всичко 368.000 мъже, жени и дѣца, отъ които 92.000 мъже способни да се сражаватъ. А по исчисленieto, направено по заповѣдъ на Цезаря, въ Хелвеция се върнали само 110.000 души. Отъ това не трѣбва обаче да се заключава, забѣдзва Наполеонъ I, *че въ Галлия сж загинали 258.000 души хелвети*: много отъ тѣхъ се прѣселили и нѣкои се заселили въ Галлия а много се върнали въ Хелвеция по късно.